

Tak til:

Dyrlæge Jens Møller,
Charlottenlund Dyrehospital
Sheila Riedel Gundlach,
Kennel Ambrosius

Fotos:

Sheila Riedel Gundlach
Ulla Rønnow m.fl.
Portrætterne af hhv Sisse, Tini, Mille og Bibi er fotograferet af Ulla Voigt

Forfatter:

Ulla Rønnow
Journalist
Opdrætter af racen Skotsk Terrier under kennelnavnet Dreamskot.

Litteraturliste:

Valpningsboken. Anne-Sofie Lagerstedet. Svenska Kennelklubben 2003
Uppfödarboken. Bitte Lind. Svenska Kennelklubben 2006
Birgitte Schjøth: Hvalpe på vej. Aschehoug.
Hunduppføderen. SKKs forlag. 1990
Esther Kofod: Min hund skal have hvalpe. Clausens forlag 1987

Websteder:

www.netdyredoktor.dk
www.pubmed.gov
www.hundeleksikon.dk/fodsel.html
www.sidenomhundede.dk/fodsel.html
www.hunde-info.dk/dfmaltid.shtml
www.dansk-kennel-klub.dk
www.skk.se

Hvalpe som hobby

- erfaringer fra 20 år som kennelmor
Ulla Rønnow
1. udgave, 1. oplag
© 2009, TURBINE forlaget
Grafisk opsætning: Bitten Vernersen

ISBN: 978-87-7090-780-4

© Ulla Rønnow og TURBINE forlaget.

Fotografisk, mekanisk eller anden form for gengivelse eller mangfoldiggørelse må kun finde sted i overensstemmelse med overenskomst mellem Undervisningsministeriet eller Copy-Dan.

Køb bogen i boghandlen eller i TURBINE forlagets webshop på

www.turbineforlaget.dk

Hvalpe som hobby

– erfaringer fra 20 år som kennelmor

Jeg havde en drøm

Det berømte citat gjorde jeg til mit for rigtig mange år siden. Helt tilbage i 1990. Jeg drømte om – bare én gang – at lave et kuld hundehvalpe. Jeg havde købt en dejlig skottetæve hos en kendt og respekteret opdrætter, som jeg forelagde mit projekt. For uden hendes hjælp og støtte var det helt urealistisk.

Min debut endte i en mindre tragedie. Alligevel prøvede jeg igen et par år senere. Med noget større held. Og så var jeg bare solgt. Min drøm skulle fortsætte – og det blev under kennelnavnet "Dreamskot".

Hvor tit har jeg ikke mødt ejere af tævehunde, der lufter tanken om bare lige at lægge et kuld hvalpe på deres – i egne øjne selvfølgelig – søde og dejlige hunhund. Og hvor tit har jeg ikke underholdt med anekdoter fra mit eget hundeliv for at få tæveejeren til at lægge drømmen på hylden eller i det mindste tænke sig grundigt om.

Parring, drægtighed, fødsel og opvækst går ikke altid som smurt i olie, og på et tidspunkt skal hvalpene jo ud i deres egne hjem og være sunde, raske, nemme og søde familiehunde. Det er heller ikke givet af Vorherre. Det kræver faktisk en del viden og indsigt.

At opdrætte hunde er forbundet med stor glæde og stor dramatik. Der har været død og

elendighed i rigelige mængder, men også stor lyksalighed, når de der nuttede små bamsere med tårnhøj krammefaktor tonser rundt og bare er så uendeligt livsbekræftende. Når hvalpekøberne stolt fortæller, at de har fået verdens bedste hund og selv den mindste detalje i hvalpens liv ikke er for lille til at berette om.

Jeg har mødt masser af søde og hyggelige mennesker med en entusiasme som min. Og jeg har oparbejdet et netværk omkring mine hunde, som er uvurderligt.

Men måske har jeg valgt en race, hvor det ikke *altid* går efter bogen. Måske har jeg bare været uheldig. For der har været kiks, koks, kejsersnit og kaskademaver i rigelige mængder. Men det er jo katastroferne og tragedierne, man lærer af. Det er også dem, man husker bedst.

Nu følger en vandring ad en tornebestrøet "Memory Lane", hvor jeg forfulgte min drøm. En drøm, der indimellem blev til et regulært mareridt.

Det er en fantastisk hobby at opdrætte hundehvalpe.

Ulla Rønnow

Kapiteloversigt

1 Forspil (1991) Hvor jeg lærer, hvor galt det kan gå, når man kaster sig ud i at lave hvalpe – uden erfaring.....	8		
→ Mellemspil (2009)	12		
2 Så lykkes det (1993) Hvor jeg lærer at håndtere nyfødte hvalpe og at gangtræene en "svømmer"	14		
→ Mellemspil (2009)	22		
3 Et mareridt (1996) Hvor jeg oplever grumme konsekvenser af et kejsersnit, og at brystspændinger kan være livstruende for hvalpe	24		
→ Mellemspil (2009)	34		
4 Døden – endnu engang (1999) Hvor jeg i panik kommer til at kvæle en hvalp og opdager, at en anden hvalp bliver vanrøgtet	36		
5 En rigtig fødsel (2000) Hvor jeg lærer livredning for hvalpe og kommer til at mangle en dygtig jordemoder	44		
6 Sprængt livmoder (2003) Hvor jeg får hjælp af Sussi og Leo og lærer at frygte kennelhoste.....	50		
		→ Mellemspil (2009)	58
7 En svensk romance (2003) Hvor vi tager udenlands, og dyrlægen dømmes defekte mælkegange			60
8 Gloria og bisserne (2005) Hvor jeg lærer, at man ikke kan flytte tænder, og at hvalpekøbere ikke altid er lige rare			66
→ Mellemspil (2009)			74
9 De søde små (2006) Hvor jeg lærer, at prægning er en god ting, og at børn skal holdes i kort snor.....			76
→ Mellemspil (2009)			86
10 Kaos i skurvognen (2007) Hvor to hvalpe dør, én viser sig at være defekt, og vi er nødt til at flytte			88
→ Mellemspil (2009)			102
11 Åbenhed – tak Hvor jeg lærer, hvad man er oppe imod, når det gælder hundes sundhed			104
→ Slutspil (2009)			110

Forspil (1991)

Jeg glemmer det aldrig. Sisse sad i fødekassen, dødræt og med hovedet hvilende på kanten af kassen. Klokken var henad to om natten. Fødslen af hendes første hvalp var endt katastrofalt, og nu havde hun simpelthen givet op. Jeg var så træt, at jeg var tæt på at ramme muren. Hvordan skulle den her fødsel ende? Og hvad var det, jeg havde indladt mig på?

Jeg var på det tidspunkt den lykkelige ejer af to skottehunde, Sisse på tre år og Nalle på ni. Nalle var trods sit navn en tæve. Opkaldt efter Nalle Puh, som Peter Plys hedder hinsidan, men når Nalle fremturede i sin overdådige personlighed – og det gjorde hun tit – kaldte vi hende "frk. Nielsen".

Frk. Nielsen havde været lidt af et impuls køb. En avisannonce – et skodsted – synd for hvalpen, og så kom den med hjem. Stambogen kom med posten en måned senere. Fra en uspecificeret hundeforening. Og man leverer jo ikke en hvalp tilbage efter en måned, selvom man er blevet snydt. Prisen var der nemlig ikke noget i vejen med. Jeg havde simpelthen ikke gjort mit hjemmearbejde godt nok.

Fem år senere måtte jeg bare have en hund mere. Min veninde havde fået otte skønne hvalpe. Fristelsen var for stor. Vi kom på besøg, Nalle og jeg. Sisse kom daffende, og så veg hun ikke fra os. Løb i rumpen på Nalle og gjorde sig til. Jamen, Sisse ville da bare med os hjem. Og det kom hun.

Hun var nu blevet tre år, var fra en velrenommeret kennel og med stambogen i orden. Så jeg havde fået den fikse idé, at hun skulle have et kuld hvalpe.

Det var en overordentlig fiks idé. Jeg anede nemlig absolut ingenting om nogen ting. Jeg forestillede mig vel, at det hele gik sådan hu hej hulahop. Man satte en løbsk tæve sammen med en liderlig hanhund, og så fandt de vel selv ud af den lille sag. Ni uger efter lå der så et kuld små, nuttede skottebabyer og pattede deres mor, og alt åndede fred og idyl. Hvor svært kunne det være?

Sisse har givet op, fødslen er gået helt i stå.

Trængsel ved mælkebaren – hvalpene her er 3 timer gamle. Det var sådan, jeg forestillede mig, det så ud, efter at Sisse havde født.

Jeg havde da pløjet mig igennem diverse bøger. Især Esther Kofods fremragende lille bog: "Min hund skal have hvalpe". Hun beskrev godt nok nogle situationer, der kunne være problematiske. Som "komplikationer ved fødslen", "døde hvalpe" og den slags. Men det skal man jo i en seriøs opslagsbog. Jeg havde selvfølgelig også rådført mig med min opdrætter, så jeg følte mig ganske godt rustet. Men det forsløg som en skrædder et vist sted, da virkeligheden trængte sig overordentligt meget på.

Sisse blev sendt til parring hos tidens hotteste opdrætter. Kun det bedste var godt nok. Jeg vil dog ikke påstå, at Sisse syntes, at opholdet var en ubetinget succes. Hun var jo vant til bløde møbler og mors seng. Så en boks i en

kennelafdeling var ikke lige svaret på hendes hedeste drømme, selvom hun medbragte egen dun-dyne. Siden har jeg været helt dårlig, hver gang jeg har afleveret en højløbsk tæve i en fremmed kennel, og jeg kører gerne mange kilometer frem og tilbage med hunden samme dag.

Ni uger senere skulle der gerne ske et eller andet. Det gjorde der faktisk også. Sisses temperatur faldt så meget, at en erfaren opdrætter ville have taget aktion på sagen. Men man kan altså ikke sætte en hvalpefødsel i gang, sagde de kloge, som måske lige i det her stykke var knap så kloge. Man måtte pænt vente, til hvalpene selv gjorde krav på at komme ud. Og det gjorde jeg så. Ventede og ventede, alt imens Sisses temperatur igen steg til normalen.

Der gik én dag – der gik to, der gik tre – ja, der gik faktisk 11 dage, og så indtraf omsider det store øjeblik. Sisse gik i fødsel, netop den weekend, hvor alle de kloge var på en vigtig hundestilling. 11 dage over tiden. Set i bagklogskabens ufatteligt klare lys, kan man sige sig selv, at hvalpene havde vokset sig kanonstore, hvis de da overhovedet levede endnu, hvorfor en normal fødsel var helt urealistisk.

Så fik Sisse omsider veer. Fødslen af mit første kuld hvalpe var i gang.

Timerne gik, og nu var hun kommet ind i den afgørende fase. Hun forsøgte at presse, men der skete absolut ingenting. Klokken var blevet 23. Heldigvis fik jeg fat i min dyrlæge hjemme i privaten, der trods tidspunktet stillede op. Men alle Sisses anstrengelser var forgæves, der kom stadig ingen hvalpe.

Hun fik vestimulerende kalkinsprøjtninger, og endelig – endelig kunne dyrlægen mærke en hvalp i fødegangen. Der gik endnu en rum tid – og så omsider – et stykke over midnat – kom den første. En lille velbåren han. Men stendød. Dyrlægen forsøgte genoplivning – mund-til-mund og ”hvalpekast” (hun slyngede den nedad, mens hun holdt den i sine hule hænder, for at få eventuelt fostervand ud af lungerne), men lige lidt hjalp det. Hvalpen var meget, meget død. Sisse var bundulykkelig. Hun havde født, men der var ingen hvalp at slikke eller til at die hende og dermed til at stimulere nye veer.

Dyrlægen gav mere vestimulerende og sagde, at nu var fødegangen åben, og så ville det gå meget nemmere med de næste hvalpe. Vi skulle bare vente og se tiden an. Men at hun iøvrigt var nødt til at forlade os, da hun skulle rejse udenlands næste morgen.

Der sad vi så og ventede. Sisse blev urolig, forlod fødekassen og satte sig ud ved hoveddøren. Hun har selvfølgelig været enormt tissetrængende, men veerne, de var ikkeeksisterende.

Klokken tre om natten havde jeg fået nok. Ringede til dyrehospitalet, at vi var på vej. Den døde hvalp havde jeg pakket ind og fået af vejen. Men affaldssækken med de blodige og snavsede aviser og klude stod stadig i entréen.

Bonusinformation

En hund går drægtig i ni uger. 63 dage (+/- 5 dage) efter parringen skal hvalpene melde deres ankomst. Dvs. hvalpene kan ventes fra dag 58 til dag 68. Undersøgelser har vist, at det ikke så meget handler om, hvornår man har parret tæven, som hvornår hendes ægløsning har fundet sted. Regner man efter ægløsningstidspunktet, nedkommer hun mellem dag 61 og dag 64.

Er hun parret, inden æggene er modnede efter ægløsningen, vil hun som regel gå et par dage over og modsat, er hun parret sent i forløbet, vil hun nedkomme et par dage før dag 63. Det vil hun ofte også, hvis kuldet er meget stort. I følge den svenske kennelklubs ”Valpningsboken”, kan de fleste hvalpe overleve helt ned til dag 53 og helt frem til dag 70. (Sisse fødte på dag 74!)

Hundens **normaltemperatur** ligger mellem 37,5 og 38,5 grader, men når fødslen er nært forestående, kan den falde til under 37. Derfor skal man tage tævens temperatur mindst to gange om dagen i den sidste uge inden forventet nedkomst. Når temperaturen begynder at stige igen fra sit laveste leje, kan fødslen ventes inden for ca. 12 timer.

Dyrehospitalet havde gjort klar til et kejsersnit. Men det kom slet ikke på tale. Den næste hvalp sad nemlig ubehjælpeligt fast i fødegangen og måtte nærmest skæres ud.

Sisse blev røntgenfotograferet. Der var ikke flere hvalpe. To døde kæmper var der altså kommet ud af alle anstrengelserne. Måske var den anden hvalp allerede død, mens hun fødte den første. Måske var de døde begge to, da fødslen gik i gang. Det forklarer i hvert fald, hvorfor hendes veer var så dårlige.

Og Sisse, hun var helt utrøstelig, da vi kom hjem, og hun snusede til affaldssækken. Hun kunne jo lugte sin døde hvalp.

Vi gik en lang tur med hende i de tidlige morgentimer gennem højt, vådt græs. Måske var det med til at forhindre, at hun lagde mælk ned. Men det forhindrede ikke en dybt fortvivlet hundemor i at samle pibedyrene omkring sig i ”Sisses hjørne”. Hun veg ikke fra dem, og vé den, der nærmede sig. Selv den gamle Nalle, som bildte sig ind, at hun var overhund x 38 (hvilket hun aldrig lod nogen i tvivl om), gav nådigt

Sisse lov til at beholde sine plasticbørn i de fem uger, fødselstraumet var en realitet. Det mest fantastiske er, at da Sisse godt to år senere omsider fik hvalpe, hentede hun det ene af sine pibedyr fra den gang og lagde det op i fødekassen til de tre små overordentlig levende skottebørn. Hun passede og plejede det. Slikkede det og nussede det – men da det efter tre dage jo altså ikke var blevet levende, blev det forstødt. Sisse havde ikke glemt sin traumatiske førstegangsfødsel.

Og Nalle, ja det år blev også hendes farvel til livet. Hun fik et galopperende levertal. En cancer, der ikke lod sig behandle. Ikke ukendt for racen.

Det var et skrækkeligt forløb. For hvornår skal man gøre sig til Vorherre og afslutte et hundeliv? Hvor dårligt skal hunden have det, før man træffer den ultimative beslutning?

Nalle havde helt sikkert smerter. Hun lagde sig nemlig altid ud på det varme gulv i badeværelset. Hun mistede også langsomt sin status og personlighed. Det generede hende voldsomt i den grad at skifte fra selvbevidst og stærk overhund til ynkelig og bange underhund. Og det var præcis det, der fik mig til at træffe den endelige beslutning.

En morgen havde en fremmed hund i XXLarge forvildet sig ind på vores lufteplæne og kom spændende hen imod os. Han ville såmænd nok bare sige hej. Nalles øjne lyste af panik, og hun krummede sig sammen for at undgå nærkontakt. Hendes mulighed for at forsvare sig var lig nul. Nalle, der var lufteplænenes Grand Old Lady og suveræne behersker, stod nu her og rystede som et espeløv af skræk og elendighed. Der var ikke megen frk. Nielsen over det sølle, lille kræ. Så tog Sisse affære. Hun opbød alt sit mod, blottede gebisset og fortalte hanhunden, at han skulle finde et helt andet sted at lade sig lufte. En udmelding han pudsigt nok var ganske enig med hende i.

Og så blev dyrlægen tilkaldt. Hun havde medbragt en fin lille papkasse, jeg havde købt en rød rose, og så blev Nalle sendt til de evige hundejagtmarker.

Jamen, det var da tomt. Sisse og jeg gik en meget lang tur og fik tudet ud sammen med alle hundevennerne, vi mødte på vores vej. De fleste havde selv været turen igennem, så der blev udvekslet tårer i linde strømme den morgen.

Men jeg havde stadig ikke lagt min fikse idé om et kuld hvalpe på hylden.

Når man køber hvalp, køber man mange glæder, men også store sorger. Hvalpen her er en uge gammel, og den skal nok klare sig.

→ Mellemspil

(2009)

Mens jeg sidder og skriver, ligger der fem skønne skottebørn i deres hvalpekasse lige her ved siden af. De er nu to uger gamle og helt uimodståelige. Deres mor hedder Olivia. En vidunderlig tæve på 2 ½ år efter mine svenske linjer.

Olivia er blevet scannet. Tre hvalpe så vi – men de to må have gemt sig, for der er altså fem. Tre tæver og to hanner.

Jeg beslutter, at denne gang skal *alt* gå efter bogen. Men ét er de gode forsætter, et andet er den barske virkelighed. Desværre må jeg fravige dydens smalle sti, da Olivia skal føde. Der er snekaos med isslag i anmarch, og vi bor på landet. Hvis fødslen går galt, risikerer vi problemer med at komme igennem til vagthavende dyrlæge. Jeg plejer ellers altid at lade mine tæver prøve at føde selv, så jeg har da rigtig ondt i etikken. Men nogle gange *må* man være pragmatisk. Da både Olivias mor og hendes bedstemor har haft problematiske fødsler, bliver min dyrlæge og jeg enige om at få hvalpene ud, mens vejrguderne endnu er nådige.

Prisen for den beslutning (ud over pengene) er, at Olivia ikke har lagt mælk ned. Så det første døgn er rimeligt kaotisk med fem hvalpe, der hyl af sult, og med en tæve, der har fæle smerter, når hvalpene patter hendes næsten tomme yver.

Hvalpene får lidt sukkervand til at stille den værste sult. Det giver dem også ekstra kræfter til at patte hende. Heldigvis er de "gode suttere", ellers kunne det være endt katastrofalt. De hyl som besatte hele natten, så ingen får lukket et øje.

Næste morgen giver dyrlægen Olivia en sprøjte til at lægge mælk ned. Hjemme igen står den på litervis af kyllingesuppe med havregryn og skært, magert kyllingekød. Det får hun hver fjerde time døgnet rundt de næste mange døgn. Der kommer hurtigt gang i mælkeproduktionen. Den bliver så rigelig, at hvalpene fordobler deres vægt på den første uge. Superflot.

Olivia kan heller ikke rigtigt finde ud af at slikke sine hvalpe, så de kan få tisset og pøllet. Hvalpenes bug og numser bliver smurt ind i olivenolie. Det udretter mirakler. Olivia slikker olien af, og så er der gang i *de* instinkter.

I starten er hun ikke meget for frivilligt at hoppe op i kassen til hvalpene – og blive der. Det gør jo ufatteligt ondt på hende, når de sutter. Men hun lader sig alligevel overtale af en lind strøm af godbidder, og med en af os siddende på gulvet ved siden af hvalpekassen, mens hun får masser af knus, kram og "*hvor er du dygtig*". Nøjagtig et døgn efter kejsersnittet kører det hele på skinner. Der er ro på bagsmækken, hvalpene sutter, bliver puslet af deres mor, og alt ånder fred og idyl.

Her er hele formålet med at være "kennelmor" – igen – igen: en stor klump sunde og raske hvalpe.